

2010-03-10

LS 0910-0853

Landstingsstyrelsen

Årsredovisning 2009 för Stockholms läns landsting och bolag

Föredragande landstingsråd: Catharina Elmsäter-Svärd

ÄRENDET

Härmed överlämnas årsredovisning år 2009 för Stockholms läns landsting med bolag för landstingsfullmäktiges behandling av landstingets samlade årsredovisning och beslut om disposition av årets resultat.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att fastställa den framlagda årsredovisningen för landstingskoncernen för år 2009 som framgår av bilaga 1, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att disponera resultatenheternas resultat i enlighet med bilaga 2:1, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att uppdra åt landstingets ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks bolagsstämma/årsstämma under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att fastställa de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna

att besluta om att AB Storstockholms Lokaltrafiks (SL) vinst om 21 898 206 kronor samt SL-koncernens vinst om 413 891 000 kronor balanseras i ny räkning

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

Bilagor

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande med bilagor

2010-02-26

2010-03-10

LS 0910-0853

att uppdra åt landstingets ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s bolagsstämma/årsstämma samt dess dotterbolag under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att godkänna de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna samt resultatdispositioner i enlighet med bilaga 2:2, i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

att Landstingshuset i Stockholm AB enligt bilaga 2:3 skall lämna villkorade aktieägartillskott till Södersjukhuset AB med 12 766 000 kronor, Danderyds sjukhus AB med 57 198 000 kronor, S:t Eriks Ögonsjukhus AB med 3 931 000 kronor, Folktandvården Stockholms län AB med 46 453 000 kronor, Stockholm Care AB med 2 714 000 kronor, MediCarrier AB med 8 220 000 kronor, Locum AB med 15 113 000 kronor och Waxholms Ångfartygs AB med 23 290 000 kronor i enlighet med gällande sanktionsregler och vinstdispositionsregler

att godkänna gjord reservering avseende pensioner med 505 000 000 kronor i Koncernfinansiering i enlighet med Finansinspektionens alternativregel gällande landstingets bolag

att uppdra åt landstingets ombud vid TioHundra AB:s bolagsstämma/årsstämma under förutsättning av revisorernas tillstyrkande att rösta för

att fastställa de i årsredovisningen intagna resultat- och balansräkningarna

att besluta om att TioHundra AB:s vinst om 10 524 955 kronor balanseras i ny räkning

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för 2009 års verksamhet

att godkänna överförandet av 62 485 000 kronor från Koncernfinansiering till TioHundranämnden/Norrtälje kommun avseende ersättning för tillkommande kostnader för akutsjukvård utanför Norrtälje samt landstingets del av nämndens underskott

att godkänna att Karolinska Universitetssjukhuset samt Landstingsstyrelsens förvaltning tillåts reservera 2 886 000 kronor respektive 20 000 000 kronor avseende kostnader för omställningsarbete.

2010-03-10

LS 0910-0853

En stark ekonomi

Efter 2006 års val fick Alliansen förtroendet att genomföra en borgerlig politik i landstinget. Alliansen tog över ett landsting som präglades av bristande tillgänglighet i vården, långa vårdköer, misstänksamhet mot ökad mångfald av vårdgivare och mot valfrihet för patienter, missnöjda resenärer i kollektivtrafiken samt en svag ekonomi trots, eller möjligen på grund av, kraftiga skattehöjningar.

Under slutet av 2008 gick världsekonomin ned i den djupaste svackan på decennier. Under 2009 har en viss återhämtning skett i Sverige från den breda och djupa nedgången. Hösten 2009 präglades också av den nya influensan A(H1N1). Under hösten 2009 vaccinerades en miljon medborgare

Trots den svåra ekonomiska situation som präglade Sverige och Stockholmsregionen redovisar Stockholms läns landsting ett överskott för 2009 på 1 138 miljoner kronor, vilket överstiger budget med 318 miljoner kronor. Resultatet för 2009 visar att Stockholms läns landsting har god ordning på finanserna, budgeten är i balans och de långsiktiga finansiella målen är uppfyllda. Landstinget behåller också betyget AA+ i långfristig upplåning från kreditvärderings- och ratinginstitutet Standard and Poor's.

Fortsatt lyckat förändringsarbete

Landstingets arbete är fokuserat på tre huvudområden:

- Förbättra tillgängligheten och kvaliteten inom hälso- och sjukvården
- Förbättra kollektivtrafikens tillförlitlighet
- Säkerställa en ekonomi i balans.

Det lyckade arbetet med förbättrad tillgänglighet och ökad patientnöjdhet fortsatte under 2009. Inte minst har Vårdval Stockholm inneburit att fler har fått träffa en läkare, att köerna har kortats och att vårdgivarna har blivit fler. Under 2009 har åtta nya vårdcentraler och 2 nya närakuter öppnat. Samtidigt är patienterna mer nöjda med primärvården än innan Vårdval Stockholm infördes.

De medvetna satsningarna på ökad tillförlitlighet och trygghet inom kollektivtrafiken gav positiva resultat. Antalet resenärer som åker med SL, färdtjänsten och Waxholmsbolaget har ökat. De är dessutom mer nöjda än tidigare. Satsningarna har också lett till bättre punktlighet och mer miljövänlig och tillgänglig SL-trafik.

Alliansens politik har betydelse för stockholmarnas vardag. Ökad tillgänglighet och kvalitet i vården, förbättrad kollektivtrafik samt ordning och reda i finanserna bidrar till att göra det lättare att bo och verka i Stockholms län.

Tydligare ägarstyrning

Under 2009 har de nya flerårsavtalen för akutsjukhusen börjat gälla. Arbetet med att utvärdera och utveckla avtalsmodellen har påbörjats och syftar till att ytterligare förbättra stabilitet och långsiktighet i sjukhusens ekonomi.

Karolinska Universitetssjukhuset har genom ett kraftfullt förändringsarbete understött av en tydligare ägarstyrning förbättrat sin ekonomi på ett historiskt sätt. Andra effekter av arbetet är förkortade väntetider på akuten och nöjdare personal.

Satsningar inför framtiden

Stockholms läns landsting har ett viktigt uppdrag att skapa goda förutsättningar för företagande och tillväxt i länet, inte minst inom life science. Tillsammans med ansvaret för att driva en väl fungerande hälso- och sjukvård har landstinget också ansvar för att vården ständigt förbättras och utvecklas. Därför satsas stora resurser på forskning, utveckling och utbildning.

Under 2009 satsade landstinget och staten tillsammans 1 300 miljoner kronor inom forskning, utveckling och utbildning inom hälso- och sjukvården.

Landstinget har länge samarbetat med Karolinska Institutet, Under 2009 intensifierades samarbetet även med övriga lärosäten i regionen.

Det nya universitetssjukhuset, Nya Karolinska Solna (NKS), kommer att bli motor i en miljö som främjar forskning, sjukvård och företagande i hela regionen. Byggandet av NKS får stora konsekvenser för hela sjukvården i Stockholms län.

Under 2009 har arbetet fortsatt med att utveckla verksamhetsinnehåll samt genomförande av funktionsupphandling i offentlig privat samverkan.

Nya Karolinska Solna är en satsning som ska göra Stockholm till en världsledande region inom life science.

Under 2009 skedde även flera viktiga forskningssatsningar, bl a inom tandvård. Under året har landstinget sålt Säbyholms naturbruksgymnasium, samtidigt som engagemanget i vårdutbildningar har stärkts, bl a genom att beslut har fattats om vård- och omsorgscollege. En annan stor satsning under 2009 har varit en omfattande patientsäkerhetsutbildning till landstingets personal.

Förbättrad valfrihet och tillgänglighet med patienten i centrum

Hälso- och sjukvården har under 2009 präglats av stora satsningar för bättre tillgänglighet och valfrihet för patienterna. Andelen invånare som har stort förtroende för vården fortsätter att ligga på en hög nivå, samtidigt som fler än tidigare anser sig ha tillgång till den vård som man behöver. Andelen patienter som anser att väntetiden har varit rimlig har aldrig varit större.

Vårdval har ökat valfriheten och förbättrat tillgängligheten

Vårdval har sedan 2008 funnits inom stora delar av primärvården. Under det gångna året har Vårdvalet utvecklats och breddats till fler områden. Detta har inneburit förbättrad valfrihet och ökad tillgänglighet för patienterna samtidigt som antalet vårdgivare har fortsatt att öka.

2010-03-10

LS 0910-0853

Under 2009 öppnades åtta nya husläkarmottagningar i Stockholms ytterområden, medan två mottagningar avvecklades på grund av bristande patientunderlag. Sammantaget innebär det att Vårdval Stockholm har inneburit 33 fler husläkarmottagningar än tidigare. Antalet läkarbesök inom primärvården har under året ökat med cirka sex procent. Även telefontillgängligheten har förbättrats, där hela 87 procent av patienterna under 2009 upplevde att deras husläkarmottagning hade utmärkt, mycket bra eller bra tillgänglighet per telefon.

Vårdvalet innefattade i december 2009 tretton områden, där de som har tillkommit under året är bl a höft-, knäprotes- och gråstaroperationer, förlösning, ögonbottenfotografering och tandreglering för barn och ungdom. Inom såväl höft- och knäprotesoperationer som gråstarrsoperationer har köerna tidigare varit långa och tillgängligheten dålig. Sedan införandet av vårdval är bilden helt förändrad. Det finns på dessa vårdområden inte längre kvar några köer.

Samtidigt har förberedelser pågått under 2009 för att införa vårdval inom fler områden. Vårdval för planerad rehabilitering inom områdena neurologi, onkologi och lymfödem infördes den 1 januari 2010. Vårdval för specialiserad tandvård för barn och ungdom planeras att införas den 1 mars och obstetrisk ultraljudsmottagning går över till vårdval den 1 maj 2010.

Kortare väntetider

Väntetiderna är ett annat område som har prioriterats under de senaste åren och nått nya framgångar under 2009. Andelen väntande till behandling per månad var i genomsnitt cirka 15 procentenheter lägre 2009 än 2008. För väntande till nybesök hos specialist sjönk andelen väntande med 22 procentenheter under samma år. Den nya avtalsmodellen med sjukhusen sammantaget med införande av vårdval på fler områden har båda varit bidragande orsaker till att köerna nu är kortare än de tidigare har varit. Det är glädjande att så många färre patienter måste vänta på sin vård, men tillgängligheten fortsätter att vara en prioriterad fråga. Vi kommer inte att vara nöjda förrän vårdköerna är borta.

Den vårdskuld som upparbetats under den tidigare vänstermajoriteten var mer omfattande än vad som kunde förmodas. Bristen på inrapportering av verkliga köer gjorde att många patienters väntande inte blev synligt. Stora ansträngningar har därför gjorts för att förbättra rapporteringen för att få en rättvisande bild av hur väntetiderna ser ut. Detta har också varit ett nödvändigt förberedelsearbete för att Stockholms läns landsting ska komma i åtnjutande av regeringens stora satsning på bättre tillgänglighet, vårdgarantimiljarden.

Ny Folkhälsoakademi bildad

Karolinska Institutets folkhälsoakademi (KFA) inrättades i början av året. Akademin bildades genom en sammanslagning av landstingets folkhälsoenhet och institutioner vid Karolinska Institutet. Landstinget beställer stora delar av i sitt folkhälsoarbete från akademien.

2010-03-10

LS 0910-0853

Handlingsplanen Handling för hälsa har införts inom alla verksamheter inom landstinget. Handlingsplanen innehåller 25 prioriterade insatser baserade på det aktuella hälsoläget. Handlingsprogrammet för övervikt och fetma har reviderats och en åtgärdsplan har tagits fram. Rapporteringen till BarnObesitasRegistret har ökat. Arbetet med att införa fysisk aktivitet på recept (FaR) fortsätter. Hälsosamtal har utvärderats under 2009 och arbete pågår för att se till att andelen 75-åringar som får hälsosamtal ökar. Det förebyggande arbetet kring hudcancer har intensifierats. 33 olika projekt har genomförts med stöd folkhälsanslaget. Beslut har tagits om att införa screening av bukaortaaneurysm.

Mer sammanhållen vård och ökad valfrihet för äldre

Arbetet med att skapa en trygg och väl sammanhållen vård på rätt nivå för de äldre invånarna har fortgått under 2009. Det har skett förbättringar i det akuta omhändertagandet av äldre och inom vårdflödena i geriatriken. Direktintagen med ambulans har ökat vilket har lett till att äldre direkt kommer till rätt vårdnivå och slipper onödig väntan på akuten. Dessutom har ett regelverk införts som innebär att en patient inte behöva vänta mer än 6 timmar på akuten för överföring till geriatriken. Det har medfört en förbättrad tillgänglighet och patientsäkerhet.

Tillgången till geriatrisk vård har blivit mer jämlik över länet. Vidare har det tillkommit två nya aktörer inom geriatriken, vilket är mycket positivt.

Avancerad sjukvård i hemmet (ASiH) och palliativ slutenvård är utbyggd över hela länet. Det har under 2009 skett en stor satsning på ASiH i särskilt boende (SÄBO). Vårdvalet omfattar vid slutet av 2009 hela länet med undantag för Nynäshamn, som ännu inte har vårdval i SÄBO.

Ökad mångfald ger bättre tillgänglighet inom psykiatri

För första gången har upphandlingar av psykiatrisk vård genomförts. Ett flertal nya vårdgivare är nu verksamma inom bl a barn- och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri inom såväl öppenvård som slutenvård.

Nya ersättningssystem har också införts inom vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri och beroendevård. Unikt för Stockholms läns landsting är att hälften av ersättningen betalas ut i form av prestationsersättning. Upphandlingar och nya ersättningssystem har lett till att fler får vård och till en lägre kostnad. Detta gäller även landstingets egna mottagningar.

De nya avtalen som gäller från och med 2009 ger patienterna möjlighet att vara delaktiga och påverka alla beslut i vårdkedjan. Utöver samverkan med närstående, och brukar- och anhörigföreningar ska samverkan också ske med andra vårdgivare och huvudmän. Individuella vårdplaner ska upprättas för patienter som bedöms ha behov av insatser från fler än en vårdgivare eller huvudman.

2010-03-10

LS 0910-0853

Tillgängligheten till den psykiatriska vården har förbättrats 2009. Under årets första tio månader klarade 23 av 38 mottagningar att besvara 90 procent av telefonsamtalen inom en och en halv minut, medan 10 mottagningar låg mellan 80 och 90 procent.

För att göra tillgången till barn- och ungdomspsykiatri mer jämlik över länet utökades beställningarna 2009 i de områden som har varit underförsörjda. Genom de utökade beställningarna finns från och med avtalen 2009 ett basuppdrag som är likvärdigt i hela länet.

Organisationen för neuropsykiatriska utredningar har förändrats i syfte att förkorta väntetiderna. Den rättspsykiatriska vården har samordnats för att ge vård av högre kvalitet. Även vården av äldre med psykiatrisk sjukdom har setts över.

En narkotikapolitisk utredning har genomförts. Vidare har en ny beroendepolicy börjat införas och vården av hemlösa har utretts och kommer att utvecklas.

Ökad tillgänglighet och mångfald inom tandvården

Tandhälsan hos barn och ungdomar fortsätter att förbättras. För tredje året i rad ökar andelen kariesfria 3-åringar i de mer utsatta vårdbehovsområdena 3 och 4. Även hos 19-åringarna har förbättringar i tandhälsan skett. Genom införande av listningssystem har tillgängligheten och mångfalden inom barn- och ungdomstandvården ökat. Ytterligare åtgärder för att förbättra tillgängligheten inom specialiststandvården för barn och ungdomar har beslutats om.

Förbättrad styrning av akutsjukhusen med fokus på kvalitet och ökad tillgänglighet

Styrmodellen med fleråriga avtal ger akutsjukhusen bättre förutsättningar att utföra uppdraget. Modellen skapar förutsättningar att långsiktigt arbeta med verksamhetsutveckling, stimulerar till bättre kapacitetsutnyttjande och innebär att sjukhusen har ett tydligt ansvar för tillgängligheten och att vårdgarantin uppfylls. Dessutom innebär flerårsavtalen att det ekonomiska resultatet för sjukhusen i högre grad kopplas till vårdens kvalitet. För landstingets del innebär det också att fokus flyttas från avtalsförhandlingar till uppföljning och utvärdering.

Den största satsningen på SL någonsin

Under 2009 fortsatte den största satsningen någonsin på kollektivtrafik i Sverige. Trafiken har utökats och förbättrats med fler tåg och bussar, nya linjer och bättre tillgänglighet. Fler tåg och bussar går i tid samtidigt som SL har fått både fler och mer nöjda resenärer.

Utökat uppdrag för SL

SL ansvarar sedan halvårsskiftet 2009 för utformning av Stockholms läns landstings översiktliga trafikplanering. Ansvaret omfattar att föreslå hur transportsystemet bör byggas ut på lång sikt samt att tydliggöra SL och övriga Landstingets ansvar för tra-

fikplaneringen i förhållande till övriga aktörer. Färdtjänstens verksamhet exklusive myndighetsutövning har under året överförts till SL enligt plan. Den gemensamma organisationen togs i drift i mitten av juni.

Fler och mer nöjda resenärer

Under 2009 gjordes 2,5 miljoner resor med SL varje vardag. Nära 8 av 10 resor till Stockholms innerstad i morgonrusningen sker med SL. De fyra senaste åren har befolkningen vuxit med nära 130 000 personer. Under samma period har SL fått drygt 220 000 fler påstigande varje vardag. Andelen resande som åker kollektivt över tullsnittet har ökat från 61 till 66 procent över hela dagen och under maxtimmen från 75 till 79 procent. SL har alltså stärkt sin ställning gentemot bilen.

2009 blev ännu ett rekordår avseende kundnöjdheten. I april uppnåddes den högsta andelen nöjda kunder någonsin. Andelen nöjda kunder uppgick då till 78 procent. Det samlade resultatet för 2009 uppgår till 76 procent nöjda resenärer jämfört med 72 procent nöjda år 2008 och 64 procent nöjda för tre år sedan. Andelen missnöjda kunder var under 2009 det lägsta någonsin och uppgick till 9 procent, vilket är en halvering jämfört med när mätningarna startade.

Bättre punktlighet och färre stopp

Tidhållningen är den viktigaste kvalitetsfaktorn när det gäller kundnöjdhet. Störst förbättring står pendeltågstrafiken för, där punktligheten har ökat från 81,1 procent 2006 till 90,4 procent 2009. Antalet inställda avgångar och stopp i trafiken fortsatte att minska även under förra året. I tunnelbanan har antalet inställda avgångar mer än halverats sedan 2006. Antalet stopp i tunnelbanetrafiken i mer än 10 minuter fortsatte att minska under 2009.

SL allt mer miljövänligt

SL har en viktig uppgift att minska miljöpåverkan och har därför en hög ambition beträffande miljömålen. Tre av fyra resor med SL sker med bränslen som är klimatsmarta. All eldriven spårtrafik drivs med förnybar el, det vill säga el från vatten eller vindkraft. Vid årets slut var 418 etanolbussar och 103 biogas bussar i trafik. Ambitionen är en helt fossilfri kollektivtrafik 2025.

Ökad tillgänglighet

Under 2008 tog SL fram riktlinjer för tillgängligheten i trafiken. Målet är att den som är funktionshindrad själv eller med ledsagare ska kunna resa med SL senast 2010. Under 2009 har investeringarna i tillgänglighetsanpassningar uppgått till 138 miljoner kronor. Investeringarna avser i huvudsak förbättringar gällande plattformshöjd, hissar och rulltrappor.

Andelen tillgänglighetsanpassade bussar fortsätter att öka. Bussar med lågt insteg uppgår till 77 procent jämfört med 69 procent år 2008. Andelen bussar med handikapprampp uppgår till 66 procent, jämfört med 51 procent år 2008.

2010-03-10

LS 0910-0853

Fler och mer nöjda resenärer hos Waxholmsbolaget

Skärgårdstrafiken fortsatte att utvecklas positivt under 2009. Mätningar av kundnöjdhet och punktlighet i trafiken har fortlöpt och visar en positiv trend. Waxholmsbolaget fortsätter att få både fler och mer nöjda resenärer.

Förbättrad utvecklingsplan för stockholmarna

Regionplanenämndens arbete har under 2009 dominerats av arbetet kring en ny regional utvecklingsplan, RUF 2010. Arbetet har bedrivits i samarbete med kommuner och andra aktörer. Den färdiga planen ska ge uttryck för regionens samlade viljeriktning och fastställas av landstingsfullmäktige under 2010.

Förstärkning av färdtjänsten

Färdtjänstens verksamhet exklusive myndighetsutövning har under året överförs till SL. I övergången till den nya organisationen var det överordnade målet att säkerställa en fortsatt mycket väl fungerande färdtjänsttrafik med bibehållen kundnöjdhet. Kundnöjdheten har istället ökat jämfört med 2008 och har överträffat målet på 90 procent nöjda kunder.

Hållbar miljö

Stockholms läns landsting ska bidra till en ekologiskt hållbar utveckling av regionen genom att minska sina utsläpp till mark och vatten, öka resurshushållningen samt att öka andelen förnybara bränslen inom transport- och energiområdet. Minskad miljöpåverkan har också en positiv hälsoeffekt genom att ohälsa förebyggs.

Under 2009 har flera viktiga beslut tagits för att uppnå målsättningarna i Miljö Steg 5. SL har beslutat om att köpa in 453 miljöbussar för att bidra till att nå målet är att minst hälften av landstingets transporter ska drivas med förnybara drivmedel till år 2012. Ett intensivt arbete pågår också med att hitta lämpliga miljöbränslen till Waxholmsbolagets båtar. Försök med miljödiesel kommer att inledas under 2010. En översyn har också gjorts av landstingets transporter för att effektivisera varutransporterna och därigenom minska dess miljöpåverkan.

Inom energiområdet är målet att minst 75 procent av värmen ska komma från förnybara bränslen. SL upphandlar ”grön” fjärrvärme och Locum ska undersöka möjligheten att göra det. Dessutom har beslut tagits om att energiledningssystem ska införas i verksamheterna för att ytterligare minska och effektivisera energianvändningen. Den småskaliga, miljövänliga energiproduktionen har byggts ut, exempelvis solceller vid SL:s nya depå i Södertälje.

Arbetet med att miljöklassificera läkemedel fortsätter. Rekommendationerna om lämpliga läkemedel uppdateras kontinuerligt i ”Kloka listan”. Under året invigdes landstingets andra lustgasdestruktionsanläggning vid sjukhuset i Danderyd. Vid utgången av detta år ska samtliga förlossningskliniker i landstingets regi antingen ha beställt eller installerat lustgasdestruktionsanläggningar. Seminarium har hållits med

Nationella Lustgaskonsortiet, vilket initierades av Stockholms läns landsting, som visar att utbyggnaden av den nya tekniken sker på bred front.

Utfasningen av kemikalier och kemiska produkter som identifierats i den så kallade utfasningslistan har varit framgångsrik. Målet om att fasa ut 25 procent till 2012 har redan uppnåtts med råge. Övergången till digital röntgen är en anledning till den minskade kemikalieanvändningen. Arbetet med att hitta alternativ till vissa ämnen och produkter, som ska avvecklas enligt den så kallade avvecklingslistan, fortsätter.

Användningen av miljövänligt byggmaterial prioriteras vid upphandling och byggande, bl a av sjukhuset Nya Karolinska Solna, NKS. Till år 2012 ska 25 procent av landstingets måltider vara baserade på ekologiska produkter.

Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamheter samt NKS har miljöcertifierats under året, enligt ISO 14001. NKS ska byggas och drivas med minsta möjliga miljö- och klimatpåverkan.

Stolta medarbetare

Under 2009 har vårdpersonal och andra landstingsanställda trivts allt bättre på sin arbetsplats. Den positiva trenden fortsätter för landstinget i stort och för de enskilda sjukhusen i medarbetarenkäten för 2009. Lärande och motivation präglar landstingets arbetsplatser.

Den positiva bilden bekräftas av den sjunkande sjukfrånvaron. Under året har den genomsnittliga sjukfrånvaron sjunkit kraftigt bland landstingets anställda. Störst är förändringen i primärvården.

Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inom samma yrkesgrupp i landstinget har snart arbetats bort. Under 2009 ökade totalt sett kvinnornas löner mer än männens.

Invånare och medarbetare ska behandlas jämlikt

Strävan efter likvärdig behandling utifrån varje persons individuella behov har präglat arbetet för jämlik och jämställd vård. Arbetet med att ta fram nyckeltal för att kunna se behoven och ha ett instrument för att åstadkomma och mäta förändringar, fortskrider. Ett projekt för att granska genusaspekter i läkemedelsanvändningen har startat med hjälp av Alliansregeringens satsning "Hållbar jämställdhet".

Våldsutsatta kvinnor och andra som utsätts för våld i hemmet och i nära relationer omfattas av ett särskilt handlingsprogram som fortsätter att implementeras löpande, med utbildning framförallt för personal i primärvården. Handlingsprogrammets genomförande kommer att kräva tydligare prioritering i det fortsatta genomförandet.

Jämställdhet och mångfald utgör också ett strategiskt område för landstingets personalpolitik. Jämställdhetsutbildningar för chefer är en viktig och framgångsrik sats-

2010-03-10

LS 0910-0853

ning som har prisbelönats för jämställdhetsintegrering, som påverkar såväl arbetsmiljö som vården då verksamhetscheferna efter utbildningen även arbetar med verksamhetsanalyser.

En levande kultur

Nämnden är huvudfinansiär av Stockholms konserthus och Kungliga Filharmonikerna. Verksamheten präglas av en mycket hög konstnärlig nivå och riktar sig till publik i alla åldrar. För att behålla sin konkurrenskraft krävs bland annat en lång framförhållning därför har nämnden skrivit ett flerårsavtal med Konserthusstiftelsen. För år 2009 innebär avtalet en ökning om 4 miljoner kronor. Landstinget finansierar också ett större upprustningsarbete på Konserthuset, vilket innebär en årlig extra satsning uppgående till årligen 10 mkr.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Under 2009 har minst 70 procent av stödet gått till målgruppen barn och unga. Under 2009 stöddes arbetet bl a med tillkomsten av Barnkulturpalatset.

Samarbetet mellan Kulturnämnden och Botkyrka kommun i Filmbasen – växthus för unga filmare har fortsatt under 2009. Film Stockholm går nu in som Lead Partner i EU-projektet Young Baltic narratives. Det mediepedagogiska projektet riktar sig till barn och unga i glesbygds-/skärgårdsmiljö.

Under 2009 avsattes medel för ett kulturentreprenörskapsprojekt som erbjuder länets kulturorganisationer en möjlighet att få hjälp med att utveckla sitt entreprenörskap. Det handlar dels om stödet till Transit, en kulturinkubator för unga konstnärer inom design, konsthantverk, grafik, mode och konst, dels om att erbjuda konsultstöd till verksamheter som kan söka extern finansiering för olika kulturprojekt.

Konstdatabasen utvecklas. Utsmyckningen av vårdmiljöer är en viktig faktor för att främja hälsa. Närmare 80 000 konstverk ger färg, form och liv åt länets vårdmiljöer. Arbetet med att utveckla en modern och användarvänlig konstdatabas har fortsatt under 2009 och samlingen vårdas noggrant.

Catharina Elmsäter-Svärd

Per-Inge Buskas

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 26 februari 2010 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* fastställa den framlagda årsredovisningen för landstingskoncernen 2009.

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 10 mars 2010.